

Pacemaker implantatie

Inhoudsopgave

Klik op het onderwerp om verder te lezen.

Waarom een pacemaker implantatie?	1
Wat is belangrijk om te weten vóór de ingreep?	1
Medicijnen	1
Bloedverdunners	1
Diabetes Mellitus	2
Diuretica	2
Overgevoeligheid	2
Kleding	2
De dag van de ingreep	2
Tijdstip van de ingreep	2
Waar vindt de ingreep plaats?	3
Hoe verloopt de ingreep?	3
Na de ingreep	3
Weer thuis	4
Mogelijke complicaties	4
Wat te doen in geval van ziekte of verhindering?	4
Tot slot	4
Belangrijke telefoonnummers	5

Binnenkort wordt u 2 tot 3 dagen in het St. Elisabeth Ziekenhuis opgenomen voor het implanteren van een pacemaker. In deze brochure leest u hoe u zich op de opname en de ingreep moet voorbereiden. Tevens vindt u informatie over het verloop van de ingreep.

U wordt opgenomen op etage F.

Waarom een pacemaker implantatie?

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

Uw hartslag is te traag of er treden korte pauzes in het hartritme op. Dit kan klachten geven van vermoeidheid, duizeligheid of flauwvallen. Een pacemaker (Engels voor 'gangmaker') kan uw hart weer op de normale snelheid laten kloppen. Een pacemaker is een klein apparaatje dat onderhuids onder het rechter of linker sleutelbeen geplaatst wordt. De pacemaker wordt via een ader met het hart verbonden. Door deze ader lopen één of twee draden. Via deze draden houdt de pacemaker voortdurend uw hartslag in de gaten. Als de pacemaker merkt dat de hartslag te traag wordt, geeft het, in het tempo wat nodig is, kleine, niet-voelbare elektrische impulsen. U hoeft overigens de vertraging van de hartslag niet zelf te merken. Het op tempo houden van uw hartslag kan constant gebeuren of alleen als er pauzes in het hartritme optreden.

Wat is belangrijk om te weten vóór de ingreep?

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

Medicijnen

Als u medicijnen gebruikt, moet u deze gewoon blijven innemen met uitzondering van:

Bloedverdunners

- Als u **Marcoumar**[®] (Fenprocoumon) gebruikt, moet u 5 dagen voor de ingreep met innemen stoppen.

- Als u **Sintrommitis**[®] (Acenocoumarol) gebruikt, moet u 3 dagen voor de ingreep met innemen stoppen.
- Als u **Acetylsalicylzuur**[®] (Acetosal[®]), gebruikt, moet u 7 dagen voor de ingreep met innemen stoppen.
- Als **Clopidrogel**[®] 75 mg (Plavix[®]) gebruikt, moet u 7 dagen voor de ingreep met innemen stoppen
- Als u **Persantin**[®] 75 mg of **Persantin Retard**[®] gebruikt, moet u 7 dagen voor de ingreep met innemen stoppen.
- Als u **Asasantin**[®] gebruikt, moet u 7 dagen voor de ingreep met innemen stoppen.

Met inname van bovenstaande medicatie moet standaard worden gestopt, tenzij uw eigen cardioloog anders beslist. Als u vragen hebt kunt u contact opnemen met de cardioloog, die deze medicatie heeft voorgeschreven. De dag na de ingreep kunt u deze medicatie, tenzij de cardioloog anders beslist, weer innemen.

Diabetes Mellitus

Als u diabetes heeft en u gebruikt hiervoor tabletten of insuline, krijgt u een aanvullende informatiefolder met het gebruik hiervan voor de ingreep.

Diuretica

Indien u plasmedicatie in de ochtend gebruikt en de ingreep vindt in de ochtend plaats, moet u deze pas na de ingreep innemen. Vindt de ingreep in de middag plaats mag u deze gewoon innemen.

Overgevoeligheid

Als u overgevoelig bent voor antibiotica, of als u COPD of hooikoorts hebt, moet u dit vóór de behandeling aan de arts melden.

Kleding

U wordt gevraagd een pyjama mee te nemen, die aan de voorkant open kan. De reden hiervoor is het immobiliseren (vastzetten) van de bovenarm na de ingreep. Tijdens de ingreep hebt u een jasje van het ziekenhuis aan.

De dag van de ingreep

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

Op de dag van de ingreep mag u 's morgens een licht ontbijt (een kopje thee en een beschuit) eten, tenzij de ingreep 's middags is, dan mag u normaal ontbijten. De middagmaaltijd bestaat dan uit een kopje thee met een beschuit. Neem uw medicijnen en ponsplaatje mee.

Op de dag van de ingreep wordt u op het afgesproken tijdstip op etage F verwacht (2de liftenhal, 3de etage).

Op de afdeling wordt u begeleid naar uw kamer waarna de voorbereiding op de ingreep begint. U krijgt een infuus in uw linkerarm en indien nodig een rustgevend medicijn. Het gebied tussen het linkersleutelbeen en de oksel wordt geschoren (bij uitzondering de rechterkant).

Tijdstip van de ingreep

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

Het definitieve tijdstip kan enigszins afwijken van de planning. Operaties duren soms langer dan verwacht en er kunnen spoedoperaties tussendoor komen. Hierdoor wordt u later, maar soms ook eerder geholpen dan aanvankelijk de planning was.

Waar vindt de ingreep plaats?

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

De ingreep vindt plaats op de hartkatheterisatiekamer op etage F van het St. Elisabeth Ziekenhuis. U wordt in uw bed naar de onderzoekskamer vervoerd. Voordat u hier naar toe gaat, krijgt u een jasje van het ziekenhuis aan en krijgt u antibiotica toegediend via het infuus. Ga vlak voor de ingreep nog naar het toilet!

Hoe verloopt de ingreep?

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

In de hartkatheterisatiekamer komt u op uw rug op de onderzoekstafel te liggen. Een laborant vertelt u in het kort wat er tijdens de behandeling gaat gebeuren.

U bent verbonden aan het ECG-apparaat om uw hartslag tijdens de ingreep te kunnen volgen. Vervolgens wordt uw schouder gedesinfecteerd en komt u onder steriele doeken te liggen. De cardioloog geeft u een verdovingsprik in de huid waar de pacemaker ingebracht wordt en prikt vervolgens een bloedvat onder het sleutelbeen aan. Via dat bloedvat worden één of twee draadjes (afhankelijk van het type pacemaker dat u krijgt) naar het hart gevoerd en daar aan de binnenkant vastgelegd.

Vervolgens maakt de cardioloog een klein sneetje in de al eerder verdoofde huid om ruimte voor de pacemaker te maken waarna deze ingebracht wordt.

De ingreep duurt ongeveer 1 tot 2 uur. Het is belangrijk dat u tijdens de ingreep heel stil ligt. Wanneer de cardioloog tevreden is over de werking van de pacemaker, wordt de wond door middel van een paar hechtingen gesloten. Deze hechtingen lossen vanzelf op.

Na de ingreep

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

Na de ingreep wordt u teruggebracht naar uw kamer. U moet daar nog op bed blijven en uw bovenarm/schouder vlak bij het gebied waarin de pacemaker zit zo min mogelijk bewegen. Dit voorkomt dat de draad richting het hart zich per ongeluk verplaatst.

De verpleegkundige vertelt u wanneer u weer uit bed mag. De verpleegkundige controleert de wond, uw bloeddruk en pols. Daarnaast krijgt u 3 uur na de implantatie voor de tweede keer antibiotica via het infuus toegediend. Als alle controles goed zijn, wordt het infuus na de tweede toediening van antibiotica verwijderd. Gedurende 2 à 3 dagen dient u uw arm zo min mogelijk te bewegen. De verpleegkundige controleert regelmatig de wond.

De eerste dag na de implantatie wordt uw hartritme bewaakt om de functie van de pacemaker te controleren. De volgende dag wordt de werking van de (nieuwe) pacemaker gecontroleerd. Dit vindt plaats op de pacemakerkamer op de polikliniek Cardiologie of op de afdeling waar u opgenomen bent.

Als de pacemakercontrole door de pacemakertechnicus goed bevonden wordt gaat u weer terug naar uw kamer. De cardioloog die op de afdeling visite loopt geeft aan u door wanneer u daarna naar huis mag. Dit is meestal op de tweede dag na de implantatie. Bij ontslag krijgt u leefregels mee naar huis.

U krijgt van de pacemakertechnicus voor uw ontslag een afspraak mee voor de volgende poliklinische controle. Voor de controle op uw pacemaker wordt u regelmatig gevraagd terug te komen.

- De eerste poliklinische pacemakercontrole is 2 tot 4 weken na de implantatie.
- De tweede poliklinische pacemakercontrole is 3 maanden na de laatste pacemakercontrole.

- De derde poliklinische pacemakercontrole is 6 maanden na de laatste pacemakercontrole.
- De vierde poliklinische pacemakercontrole is 8 maanden na de laatste pacemakercontrole.

In principe hebt u bij een tweekamersysteem (DDDR) elke 8 maanden een controle afspraak. Bij een éénkamersysteem (VVIR) hebt u 1 keer per jaar een controle afspraak. Als u klachten hebt of als de pacemakertehnicus anders beslist, worden andere afspraken met u gemaakt.

Bij deze controles wordt de werking van de pacemaker gecontroleerd (doorgemeten), evenals de batterij. Ruim van tevoren kan geconstateerd worden wanneer de batterij van uw pacemaker aan vervanging toe is. Het is belangrijk om te weten dat de batterij van een pacemaker nooit plotseling leeg raakt. Gemiddeld gaat een batterij 5 tot 10 jaar mee. Naarmate de batterij leger raakt, hebt u vaker een controle van uw pacemaker. Als de batterij van uw pacemaker bijna leeg is, krijgt u een nieuwe pacemaker. (De draden naar het hart blijven gewoon zitten). Deze vervanging kan opnieuw onder plaatselijke verdoving gebeuren zoals dat boven al beschreven is.

Weer thuis

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

In het dagelijkse leven merkt u er vrijwel niets van dat u een pacemaker draagt. U kunt alle dagelijkse bezigheden normaal blijven doen. Beïnvloeding door elektrische apparaten is uitzonderlijk, zeker voor apparatuur die in en om het huis gebruikt wordt. Bij twijfel kan men het beste overleggen met de arts of pacemakertehnicus bij de opname of tijdens de controles.

Mogelijke complicaties

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

In zeldzame gevallen ontstaan na de ingreep complicaties, zoals een nabloeding, hartritmestoornissen, klaplong (pneu), loslaten van de geïmplanteerde pacemakerdraad en een infectie.

Wat te doen in geval van ziekte of verhindering? [\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

Als u door ziekte of om andere redenen verhinderd bent uw afspraak na te komen, wordt u verzocht zo snel mogelijk contact op te nemen met etage F, kamer 15 t/m 28 (F2) telefoonnummer (013) 539 30 32 of etage F, kamer 29 t/m 42 (F3), telefoonnummer (013) 539 30 33.

Tot slot

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

Als u na het lezen van deze brochure nog vragen hebt, kunt u deze stellen aan uw behandelend arts, de verpleegkundige of hartfunctielaborant/pacemakertehnicus. U kunt tijdens kantooruren contact opnemen met etage F.

Wilt u meer informatie, dan kunt u de brochure 'Pacemaker' van de Nederlandse Hartstichting opvragen via telefoonnummer (070) 315 55 55 of via de website www.hartstichting.nl.

De inhoud van de brochure van de Nederlandse Hartstichting kan afwijken van deze brochure, omdat deze brochure gebaseerd is op de procedure in het St. Elisabeth

Ziekenhuis.

Bij problemen met uw pacemaker kunt u contact opnemen met polikliniek Cardiologie op telefoonnummer (013) 539 80 33 of functie afdeling Cardiologie pacemakerkamer (013) 539 28 87.

Belangrijke telefoonnummers

[\(terug naar inhoudsopgave\)](#)

**St. Elisabeth ziekenhuis
(algemeen):**

(013) 539 13 13

**route 56
polikliniek Cardiologie:**

(013) 539 80 33

**route 56
functieafdeling Cardiologie pacemakerkamer:**

(013) 539 28 87

etage F, kamer 15 t/m 28 (F2):

(013) 539 30 32

etage F, kamer 29 t/m 42 (F3):

(013) 539 30 33

Cardiologie, 1.318 03-11

Copyright© websiteversie PSB MdW/AM St. Elisabeth Ziekenhuis Tilburg
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend